

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічного факультет
Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)
«АСИСТУВАННЯ У СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ»

ОПІ Початкова освіта

Рік навчання **2025-2026**, семестр **3**

Форма навчання (*денна, заочна*)

Галузь знань

А «Освіта»

Спеціальність

А3 «Початкова освіта»

Другий (магістерський)

рівень вищої освіти

**Кафедра
та викладач**

Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

Викладач: **Коваль Тетяна Василівна** – канд. пед. наук, доцент

Лінк на профіль викладача на сайті факультету: <https://pf.udu.edu.ua/fakultet/struktura/kafedry/kafedra-pochatkovoiosvity/pro-kafedru-pmpn#koval-tv>

E-mail: t.v.koval@npu.edu.ua

Лінк на курс в MOODLE: <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=8940>

**I. Основна
мета/цілі навчання**

Мета дисципліни полягає в психолого-педагогічній орієнтації студентів на майбутню фахову педагогічну діяльність у закладах освіти, в тому числі у закладах з інклюзивною формою навчання, її зміст, специфіку та важливість у сучасному суспільстві, а також розвитку професійних морально-етичних якостей, необхідних для фахового самовдосконалення та саморозвитку майбутнього педагога.

**II. Місце
навчальної
дисципліни в
освітній програмі**

Навчальна дисципліна **вибіркова**

Цикл **професійної підготовки**

**III. Обсяг
навчальної
дисципліни**

	Денна ф.н.	Заочна ф.н.
Кількість кредитів	3	3
Загальна кількість годин	90	90
Лекційні заняття	6	4

<i>Семінарські/практичні заняття</i>	8	8
<i>Самостійна робота</i>	76	78

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Організаційні засади діяльності асистента вчителя.

Тема 1.1. Особливості організації навчально-виховного процесу в інклюзивному класі.

1. Нормативно-засади регулювання діяльності асистента вчителя.
2. Асистент вчителя. Асистент дитини.
3. Командний підхід як необхідна умова забезпечення якісної освіти в інклюзивному класі.
4. Спільне викладання в інклюзивному освітньому середовищі.
5. Робота асистента вчителя з батьками молодших школярів.

Тема 1.2. Індивідуальна програма розвитку для дітей на інклюзивній формі навчання.

1. Нормативно-правове забезпечення ІПР.
2. ІПР: поняття, мета та функції.
3. Структура ІПР.
4. Технологія розробки індивідуальної програми розвитку.
5. Етапи виконання індивідуальної програми розвитку.

Змістовий модуль 2. Диференційоване викладання в інклюзивному класі

Тема 2.1. Індивідуальний та диференційований підхід до дітей в інклюзивному освітньому процесі.

1. Диференційований підхід до дітей з гіперактивним розладом з дефіцитом уваги та спектру аутизму в умовах інклюзивного навчання.
2. Диференційований підхід до дітей з затримкою психічного розвитку. порушеннями розумового розвитку.
3. Диференційований підхід до дітей з порушеннями зору, слуху, опорно- рухового апарату.
4. Зміст роботи асистента вчителя на уроках різних освітніх галузей.
5. Особливості розвитку та педагогічної підтримки нормотипових дітей в умовах інклюзивного навчання.

Тема 2.2. Особливості процесу оцінювання дитини в інклюзивному освітньому середовищі.

1. Діагностування та стандартизоване оцінювання в диференційованому навчанні дітей з особливими освітніми потребами.
2. Критерії оцінювання досягнень учнів початкових класів з особливими освітніми потребами, які навчаються у загальноосвітніх школах в умовах інклюзії.
3. Портфоліо як засіб оцінювання індивідуальних досягнень.

Тематика практичних занять

1. Особливості організації навчально-виховного процесу в інклюзивному класі.
2. Індивідуальна програма розвитку для дітей на інклюзивній формі навчання.
3. Індивідуальний та диференційований підхід до дітей в інклюзивному освітньому процесі.
4. Особливості процесу оцінювання дитини в інклюзивному освітньому середовищі.

Орієнтована тематика індивідуальних самостійних робіт

- Проаналізувати нормативно-правові документи, що регулюють професійну діяльність асистента вчителя.
- Підготувати презентацію на тему: «Асистент вчителя: права та обов'язки».
- Підібрати корисні сайти для роботи асистента вчителя.
- Підготувати твір-роздум: “Співпраця мене, як асистента вчителя з батьками, яка вона?”
- Обґрунтувати участь асистента вчителя в команді супроводу у створенні ІПР.
- Скласти психолого-педагогічну характеристику на дитину з особливими освітніми потребами.
- Написати лист майбутнім своїм учням з особливими освітніми потребами.
- Підготувати фрагмент уроку з диференційованим навчанням в інклюзивному класі.
- Скласти пам'ятку для асистента вчителя класу з інклюзивною формою навчання, в якому навчаються діти з різними особливими освітніми потребами.
- Розробити портфоліо для учня з особливими освітніми потребами.
- Проаналізувати вимоги до оцінювання молодших школярів з ООП.
- Підготувати доповідь на тему: “Роль батьків в оцінюванні розвитку своєї дитини”.

V. Результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність самостійно та комплексно розв'язувати задачі в сфері початкової освіти, у професійно-педагогічній та науково-пошуковій діяльності вчителя дослідницького та інноваційного характеру.

Результати навчання	Компетентності
<p>ПР 6: Здійснювати супервізію, інтерв'ю, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу, організовувати роботу інклюзивного класу.</p> <p>ПР 7: Моделювати, створювати та підтримувати безпечне, ергономічне, інклюзивне освітнє середовище початкової школи.</p> <p>ПР 13: Працювати в умовах інклюзивного освітнього середовища з використанням оптимальних технологій з української та зарубіжної практики з урахуванням принципів педагогіки партнерства, дитиноцентризму та розвивального навчання.</p>	<p>ЗК 6: Здатність до здійснення педагогічної діяльності з розумінням її значущості для розвитку суспільства та врахуванням важливого впливу на вирішення соціальних проблем.</p> <p>СК 4: Здатність до педагогічного партнерства (наставни супервізія, інтерв'ю тощо), до організації роботи інклюзивного класу.</p> <p>СК 10: Здатність обирати оптимальні педагогічні технології української та зарубіжної практики для роботи в умові інклюзивного освітнього середовища з урахуванням принципів партнерства, дитиноцентризму та розвивального навчання.</p>

VI. Порядок і критерії оцінювання

Форми поточного контролю: Модульні контрольні роботи.
Методи поточного контролю: усне опитування, тести, практичні завдання.
Форма підсумкового контролю: Залік
Методи поточного контролю: усне опитування

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль					Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		МКР	
Тема 1.1	Тема 1.2	Тема 2.1	Тема 2.2		
20	20	20	20	20	100

Розрахунок рейтингових балів за видами контролів

№	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Практична робота на заняттях (усні відповіді, практичні роботи)	5	4	20
2	Самостійні роботи / лабораторні роботи / участь у вебінарах/тренінгах, що відповідають тематиці даного курсу*	5	8	40
3	Тестування	10	2	20
4	Модульні контрольні роботи	20	1	20
Підсумковий рейтинговий бал				100

*Здобувачу можуть зараховуватися бали за неформальну освіту (участь у професійних семінарах, вебінарах, тренінгах тощо) з відповідних тем курсу (замість окремих видів практичної чи самостійної роботи з курсу). Для цього студент має представити сертифікат учасника і підготувати короткий звіт-аналіз опрацьованих питань.

Важливі зауваги щодо оцінювання!

Якщо навчальна дисципліна завершується екзаменом, максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати протягом семестру - 60. Максимальна кількість балів за екзамен – 40. Разом – 100 балів.

*До початку заліково-екзаменаційної сесії (якщо вивчення навчальної дисципліни завершується екзаменом) здобувач повинен набрати мінімум **35 балів**. Цей бал не означає зарахування, він просто дає здобувачеві право скласти екзамен. Якщо здобувач не отримав 35 балів, у наступному семестрі він проходить ці навчальні дисципліни повторно на платній основі.*

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота та правильність розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення, впевненість та аргументованість, використання у відповіді посилань на інформацію з основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників та інших методичних видань тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння та самостійні оцінні судження, висновки.

Під час виконання письмових завдань: повнота та правильність розкриття питання, цілісність, системність, логічна

послідовність, вміння формулювати самостійні висновки, ступінь сформованості практичних умінь, досвід творчої та пошукової діяльності, акуратність оформлення письмової роботи.

Рівні відповідності критеріям

Високий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв зміст навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових та творчих проектах. Виконав усі практичні / самостійні завдання правильно та ґрунтовно. Демонструє здатність пов'язувати теоретичні знання з курсу з практичним досвідом професійної діяльності.

Достатній рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв зміст навчальної дисципліни в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності. Уміння продуктивні, проте без вияву творчості. Здатен працювати самостійно, проте допускає неточності.

Середній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв зміст навчальної дисципліни в повному обсязі, але його знання містять неточності та помилкові судження, уміння проявляються на репродуктивному рівні. Здобувач не може сформулювати самостійні оцінні судження та висновки.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово, частково. При виконанні практичних завдань допускає помилки та потребує допомоги викладача чи колег-студентів.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні, демонструє фрагментарні знання, не може самостійно викласти більшість практичних завдань. Виконав частину практичних / самостійних завдань з суттєвими помилками та недоліками.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, ґрамотно висловлювати думку, практичні уміння не сформовані; **0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни.** Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом, змістом курсу не оволодів

VII. Політика курсу

Політика щодо відвідування: здобувачі дотримуються вимог чинного законодавства України, Статуту УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnogo-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova>) і Правил внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/pravyla-vnutrishnoho-rozporiadku-udu-imeni-mykhayla-drahomanova>), відвідують заняття відповідно розкладу, дотримуються етичних норм поведінки. Усі учасники освітнього процесу дотримуються загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Відвідування занять з курсу є обов'язковим за визначеним деканатом розкладом. За об'єктивних причин (лікарняний, заява) заняття може бути відпрацьованим. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття; списування.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Усі завдання передбачені навчальною програмою мають бути виконанні у

встановлений викладачем термін. Практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки).

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час екзамену, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканатом.

Якщо здобувачі не погоджуються з оцінкою підсумкової атестації, вони можуть в день оголошення результатів подати в деканат апеляційну заяву. Наступного дня проводиться засідання апеляційної комісії. За письмового екзамена повторне опитування не проводиться. За усного комісія надає здобувачеві право продемонструвати свої знання. Про порядок складання екзаменів, перескладання і оскарження результатів див. «Положення про організацію освітнього процесу».

У разі неатестації перескладання відбувається з дозволу деканату. Здобувачі можуть здійснювати перескладання результатів навчання відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості студентами УДУ імені Михайла Драгоманова» (посилання на Положення: <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty>).

Політика щодо конфліктних ситуацій. Вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>). Між учасниками освітнього процесу здійснюється партнерська взаємодія, толерантність і повага до кожної особистості.

Політика щодо академічної доброчесності ґрунтується на засадах «Положення про академічну доброчесність в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrocheshnist-udu>).

Викладач ознайомлює здобувачів вищої освіти з правилами поведінки на заняттях, користуванням засобами електронного зв'язку, недопущенням академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, акцентує увагу на заборону використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань, при використанні Інтернет-ресурсів зазначається використане джерело. Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Умови для інклюзивного вивчення освітнього компонента: дана навчальна дисципліна може викладатися для людей з особливими освітніми потребами. Форми і методи інклюзивного навчання обираються з урахуванням індивідуальних потреб здобувача. Обов'язково поєднуються фронтальні, індивідуальні та групові ФОНД. Традиційні методи навчання поєднуються з інтерактивними і спеціальними (методи педагогічного супроводу та корекції, тощо).

VIII. Основні інформаційні ресурси

1. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі : метод. посіб. / уклад. : О.В. Коган та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 110 с.

2. Будник О. Соціально-педагогічні засади впровадження інклюзивної освіти у Новій українській школі.

Професійна підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій: український і зарубіжний досвід: монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. С. 258–272.

3. Практика взаємодії з батьками дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі : метод. посіб. / уклад. : О. В. Коган та ін. Лисичанськ : ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2021. 80 с.

4. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / [упоряд. Бондар К. М.] – Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2018. – 80 с. 61. Трикоз С. В. Дитина з порушеннями інтелектуального розвитку / С. В Трикоз, Г. О. Блеч. – Харків: Ранок, 2018. – 40 с.

5. Спільне викладання в інклюзивному класі: Метод. матеріали / укладач Софій Н. З. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. — 70 с.

6. Таранченко О. М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі: Навчально-методичний посібник / О. М. Таранченко Ю. М. Найда; за заг. ред. Колупаєвої А. А. — К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. — 124 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).

7. Дятленко Н.М. Асистент учителя в інклюзивному класі : навч-метод. посіб. / за заг. ред. М. Ф. Войцехівського. Київ : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. - 172 с.

8. *Сайт з інклюзивної освіти дітей з особливими потребами в Україні. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.education-inclusive.com/>*

9. *Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. URL: <http://mon.gov.ua>*

**Обговорено та затверджено на засіданні кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки
Протокол № 5 від 6 лютого 2025 року**
